

Het Socialistische stelsel.

II.

Tegenover het Concurrentie-stelsel staat het Socialistische stelsel; en om de betekenis van dit laatste in te zien, kunt ge niet beter doen, dan even nadenken over de Naaktlooperij.

Theoretisch liet zich het stelsel dier »Naaktlooperen» zeer wel hooren.

De mensch, zoo herinnerden ze u, is »naakt» geschapen, en bleef gansch onbekleed tot op het oogenblik dat hij zondaar werd. Toen eerst schaamde hij zich, en werd het vacht van het lam hem om de lendenen gehangen. Het kleed past dus bij den mensch alleen zoolang hij zondaar is. Langer niet.

En overmits nu deze wederdoopers bevelen, dat zij de zonde hadden overwonnen, de zonde te boven waren gekomen, en alzoo niets meer met de zonde uitstaande hadden, trokken zij hieruit het besluit, dat gekleed uitgaan ook hun even dwaas stond, als dat een losgelatene uit de gevangenis met zijn boeien op straat rondliep.

Zij waren weer als Adam geworden, en daarom paste het hun, zich weer te vertoonen, gelijk Adam te zien was in het Paradijs.

Een redeneering, waarvan het uitgangspunt zeer stellig moet worden toegestemd. Het kleed is om der zonde wil; zelfs het kleed om zich te dekken tegen koude, zou, indien geen vloek over de aarde ware gekomen, nooit gedragen zijn; en ook in den staat van heiligheid die eens komt, zou een confectie-magazijn eenvoudig ondenkbaar wezen.

De fout dezer »Naaktlooperen» was alleen maar, dat ze waanden reeds zonder zonde te zijn, toen de zonde hen nog ter dege omstrikt hield.

En zoo nu moet ten principale het oordeel van wie aan de H. Schrift vasthoudt, ook over het Socialisme zijn.

In den oorspronkelijken Paradijs-toestand was het leven socialistisch; en op de nieuwe aarde, die onder den nieuwen hemel eens een toonbeeld van gerechtigheid zal zijn, is geen andere dan een socialistische verhouding tusschen mensch en mensch, voor wat het goed der aarde aangaat, denkbaar. Hiermede hangt het dan ook saam, dat in de eerste Christenkerk te Jeruzalem, die aan dien toestand zoo na stond, ongedwongen en vanzelf een socialistische neiging opdook.

De arbeid als »arbeid in het zweet des aanschijns», om brood te eten; de pijnlijke worsteling om aan de aarde een schamel voedsel te ontweken; de strijd om het mijne en dijn die hierdoor ontstond; wat men noemt, particulier eigendom in egoïstischen zin; zucht tot roof en diefstal, en daarmee saamhangend het eigendomsrecht om zijn goed te verweren; en evenzoo het uit deze gegevens opgetreden Concurrentie-stelsel — zijn, om der zonde wil, van onzen zondigen toestand onafscheidelijk, en kunnen daarom alleen zoolang stand houden, als de zonde stand houdt.

Dit nu heeft ten gevolge, dat het heimwee naar een toestand, waarin het mijne en dijn wegvalt, uit het hart des menschen niet is uit te roeien; en tot op zekere hoogte kan men zeggen, dat de geestdrift, waarmee in vele kringen het Socialistische stelsel wordt begroot, ontstoken is door een heilige vonk in den boezem, die we mededroegen uit het Paradijs.

Wat de voorstanders van het Socialistische stelsel bedoelen, is dus feitelijk niet anders, dan in dezen zondigen toestand te veroveren, wat alleen bij onzondigen toestand, en dan vanzelf, komt.

Uitgaande van geheel verschillend oordeel over de zonde, komen de Naaktlooperen en de Socialisten toch feitelijk tot dezelfde conclusie, dat ze met geen zonde te rekenen hebben.

Zoo oordeelden de »Naaktlooperen», omdat ze waanden aan de zonde ontkomen te zijn, en zoo oordeelen nu de Socialisten, overmits ze aan geen zonde gelooven.

Het standpunt, van waar wij het Socialistische stelsel te beoordeelen hebben, is hiermee klaarlijk aangewezen.

Het Socialistisch stelsel, nu afgescheiden gedacht van alle politieke bijmengselen, en als zuiver staathuishoudkundig stelsel tegenover het Concurrentie-stelsel, heeft al de sympathie van ons hart, spreekt het Paradijs-heimwee onzer ziel toe, en draagt, in tegenstelling met het Concurrentie-stelsel, voor ons beoef, een hemelsch karakter.

Dat de heerlijkheid van dit stelsel ons ontging, en, alvorens de Christus wederkeert, niet kan terugkomen, is uitsluitend het gevolg van de zonde. En even ongerijmd als het was, toen men te Amsterdam, zelf nog zondaar zijnde, en te midden van zondaren, het kleed afwierp en in Paradijs-costuum uitliep op 's Heeren straten, even vruchteloos is het pogen, om zoolang we in dezen door zonde ontredderen toestand blijven verkeerden, te midden van dien toestand een oeconomisch stelsel terug te willen grijpen, dat alleen in onzondigen toestand denkbaar is, en dan niet gemaakt behoort te worden, maar alsdan van zelf komt.

Telkens legden we er nadruk op, dat we bij onze bespreking van dit onderwerp de staatsrechtelijke quaestie wegdenken. Dit moet wel, wij anders geen heldere en begrijpelijke bespreking van het geding mogelijk is.

Toch willen we op dit punt, om het gewicht der zaak, erde »leer van de Overheid» even bijnemen.

In het Paradijs bestond geen Overheid. Wat ook zou in onzondigen toestand een Overheid, d. i. een met macht over menschen bekleede mensch, doen?

In onzondigen toestand is alleen Theocratie denkbaar, d. i.: God zelf en rechtstreeks als Koning regeerende in elks hart.

Dientengevolge zal dus in het rijk der heerlijkheid dat komt, geen Overheid meer denkbaar zijn. Zelfs de Christus zal dan zijn Kroon aan 's Vaders voeten nederleggen, en het Koninkrijk aan God en den Vader overgeven, opdat God zij alles en in allen.

In zondigen toestand daarentegen is de Overheid onmisbaar. Ze is, zooals onze Gereformeerde vaders beleden, om de »ongebondenheid der menschen» ingesteld. Of, zooals ons onlangs Prof. Fabius herinnerde (zie zijn rede over Zonde en Recht), de Overheid is om den wille der zonde en alzoo uit genade.

Zeker heimwee om van de Overheid verlost te worden, d. w. z. het heimwee naar een toestand, waarin ook deze genade niet meer noodig zal zijn, is derhalve even natuurlijk, als het heimwee van wie zijn been brak naar de ure, dat het verband er weer af zal gaan.

Maar even onverstandig als het zou zijn, zoolang het been nog niet geheeld is, het verband weg te werpen en op het gebroken been te willen voortstompen, even ongerijmd is het denkbeeld, om zoolang de ziekelijke toestand aanhoudt, een maatschappij zonder Overheid te willen organiseren.

En toch doet zich hier het opmerkelijk verschijnsel voor, dat in meer dan één kring het heimwee naar invoering van het Socialistische stelsel, met heimwee naar afschaffing van de Overheid gepaard gaat.

Niet in elken kring. Beide neigingen hangen niet noodwendig samen. En meer dan één die zich voor het Socialistische stelsel verklaarde, hield daarom desniettemin nog aan de noodzakelijkheid van het voortbestaan der Overheid vast.

Doch gemeenlijk werd op zulk een tweeslachtigheid van de andere zijde dan ook scherpe kritiek geosend, en zelfs de meest consequente invoering van het Socialistische stelsel, zoolang niet ook de Overheid wegviel, als Staats-socialisme gebrandmerkt.

Op zichzelf is zeer wel een consequente invoering van het Socialistische stelsel door de Overheid denkbaar. Niet dat ze elagen zou, maar ze kon worden gedececreerd bij de wet, door een »Koning bij de gratie Gods» geselecteerd.

Maar in tal van kringen zou dat in het minst niet bevredigen.

Het Socialistische stelsel moet, gelijk men in die kringen wil, niet alleen ingevoerd, maar die invoering moet met de afschaffing van de Overheid gepaard gaan.

Dit verband nu is niet toevallig, noch geheel uit de lucht gegrepen.

Metterdaad is de Paradijs-toestand een toestand van menselijke saamleving zonder particulieren eigendom, zonder arbeid in het zweet des aanschijns, zonder strijd over het mijne en dijn, zonder Concurrentie-stelsel en zoo ook zonder Overheid.

Overheid en Concurrentie-stelsel hebben beide hun intrede in de wereld gedaan als gevolg van de zonde, en zullen wegvallen zoodra de zonde wegvalt.

Beide, de instelling van de Overheid en de heerschappij van het Concurrentie-stelsel, hebben, bij veel goeds, toch ook onnoemlijk veel ellende, verdrukking en tyrannie over onze menselijke saamleving gebracht.

Van het Concurrentie-stelsel toonden we dit nog onlangs aan in onze drie artikelen over dit onderwerp. Van de Overheid raadt dit voor elk Nederlander de historie onzes lands onder Filips van Spanje.

En toch is er noch aan die Overheid noch aan dat Concurrentie-stelsel te ontkomen, zoolang de toestand op aarde een zondige toestand blijft, en het rijk der heiligen, d. i. het Koninkrijk der hemelen, niet op aarde gerealiseerd is.

Onze toelg kan noch mag daarom op afschaffing van de Overheid noch op terzijdezetten van het Concurrentie-stelsel gericht zijn.

Dat ware het verband van het gebroken been willen afwerpen.

Maar wat wel geschieden mag en moet is, dat het Evangelie gepredikt en de macht van het Evangelie verhoogd worde, om het Maranatha te verhaasten.

Dan gaat het Concurrentie-stelsel en gaat de Overheid voor altoos weg.

En inmiddels is de ons geboden weg, dat met de ons van God uit genade gegeven wijsheid, en naar de beginselen van zijn Woord, het misbruik van de Overheids-macht getemperd en betengeld worde door vastlegging van de rechten en vrijheden des volks in Calvinistischen trant, en evenzoo, dat het misbruik van het Concurrentie-stelsel gebreidel en ingetoomd worde door een Christelijk-democratische wetgeving.

*. Baas en knecht.

De verhouding tusschen den man, die werken laat, en den man die voor hem werkt, wordt ook onder Christenen niet seldom nog opgevat, als ware hier sprake van zekere heerschappij, met de overheidsmacht analoog, door God op den baas over zijn knecht gelegd.

Deze meening wordt gevoerd door beroep op plaatsen uit de Heilige Schriftuur, terwijl men vergeet bij die plaatsen op te merken, dat de Heilige Schriftuur dan slavenlied op het oog heeft.

Een slaaf is in de macht zijns heeren. Hij heeft tegenover zijn heer geen rechten of vrijheden. Zijn heer heeft bijna volstrekte heerschappij over hem.

Thans bestaat die verhouding niet meer. De werkmans is een vrij man, en de dienstbode een vrije vrouw, zóó zelfs, dat onder het Concurrentie-stelsel beider wederzijdsche verhouding uitsluitend bij contract geregeld wordt.

De voorstelling, dat arbeiderkracht koopwaar is, die de arbeider te koop biedt, is in zekeren zin dan ook juist, ook al verneemt ze den werkmans; want wie zijn kracht als koopwaar aanbiedt, verkoopt of verhuurt zichzelf.

Slechts één ding vergeet men hierbij, en dat is, dat de arbeiders of dienstboden, die krachten vrije wilsdaad in deze verhouding treden, zich verbinden, om de bevelen van dengene bij wien ze zich verhuuren, te volgen, en hem te dienen op de wijze waarop hij dit verlangt.

De betrekking is en blijft dus wel ter dege »dienstbetrekking».

Men verhuurt zich om te dienen.

Natuurlijk mag de werkmans daarbij zijn beding stellen.

Doch dit beding kan nooit zijn, dat hij niet zal dienen. De aard der betrekking verbiedt dit.

Metterdaad blijft het dus baas en knecht; maar niemand wordt anders en in enger zin knecht, dan hij dit zelf bij het aangaan van het contract verklaart te willen.

*. Bonds-fabrieken.

Nu de staking der Diamantwerkers eindigde zonder dat het stelsel van »Bonds-fabrieken» tot invoering kwam, verdient het alleszins overweging, om bij eventuele hervatting van den strijd een andere leuze te kiezen.

Hoe goed toch bedoeld, de naam »Bonds-fabriek» was niet gelukkig gekozen.

Bonds-fabriek is een fabriek van den Bond, en geeft te verstaan, dat de Bond over de fabriek zeggenschap heeft.

Daardoor is de indruk ontstaan, alsof de Bond op de fabriek den baas wilde spelen, en de fabriekhouder afhankelijk zou worden.

Dit nu kan men mijden.

Had men van Gildes-fabrieken gesproken, en als Gildes een combinatie in het leven geroepen, waarin eenerszijds de fabriekseigenaars en anderszijds de slippers enz. zeggenschap hadden, dan ware deze aanstoot gemeden, en zou men allicht reeds nu zijn doel bereikt hebben.

*. Menschwaardig bestaan.

De lesing van den heer Wormser, die het licht zag, na in Patrimonium en bij de Socialisten gehouden te zijn, zij zeer ter lezing aanbevolen.

Het is metterdaad een pleidooi, gelijk het den man van »Boas» past. Een lesing van den belijder des Heeren, die de belijdenis van zijn Heiland ook wil toegepast zien op de wijze, waarop we den werkmans beschouwen en behandelen.

Met haar strekking gaan we dan ook geheel met.

Slechts de titel lacht ons niet toe. »Menschwaardig» is een uitdrukking, die niet uit den toon des Woords is.

Naar de Schrift heeft de huidige mensch geen waardij, maar heeft hij als zondaar veel meer alles verbeurd, en is al wat hij ontvangt genade.

Doch dit geldt slechts de wijze van uitdrukking.

Want natuurlijk, de Christen mag niet rusten, zoolang niet zijn naaste een bestaan erlangde, geschikt om hem een leven als mensch onder menschen mogelijk te maken.

Buitenlandsch Overzicht.

AMSTERDAM, 29 Oct.

Een crisis in Frankrijk! Het ministerie-Ribot, nog geen vol jaar aan het bewind, is afgetreden!

Door de interpellatie over de quaestie-Carnaux was het Kabinet goed heengekomen; Madagascar zou, naar het zoo scheen, den ministers ook geen benauwde oogenblikken meer geven, nu de Franche wapenen hadden uitgevoerd, en men dus zeggen kon »eind goed al goed.» Zoo zou er voor het ministerie, dat eerst zoo zwak heette te staan, geen enkel gevaar meer dreigen; en toch, op het onverwachts is het door een afkeurend votum der Kamer getroffen.

De quaestie der nieuwe schandalen was gisteren aan de orde. Men weet dat Rouanet eenige dagen geleden met een lijst voor den dag kwam waarop eenige namen van afgevaardigden en senatoren, die waren omgekocht ten behoeve eener nieuwe leening voor de Zuider-spoorwegmaatschappij. Figaro weersprak dit dadelijk als leugen en later, zoo het scheen op goede gronden; maar Rouanet liet het er niet bij. Zijn interpellatie moest het gewenschte licht doen opgaan, en gisteren werd ze gehouden.

Ging rechtstreeks op den minister van justitie af; hij moest rekenschap doen van zijn daden of nalatigheden, omdat de bewuste zaak het prestige van het Parlement had geschaad. Wat al niet een langzaamheid in het onderzoek van zoovele bedrivers; men aarzeldt bepaald om schuldige personen uit Kamer of Senaat te vervolgen. Dat moest anders worden, en daarom vroeg Rouanet de publicatie van zekere stukken die de minister van justitie in handen heeft.

Een andere afgevaardigde, evenzoo lid der minderheid, interpeleerde over de verschillende oorzaken van het ontslag des heeren Chesnet, procureur der Republiek te Parijs; en betogde, dat de minister van justitie aan den Senaat machtiging had moeten vragen om den senator Magnier te vervolgen. Men herinnert zich, dat het ontsnappen van Magnier indertijd geweten werd aan zekere »fout» van gezegden procureur; om welke fout hij wel overgeplaatst werd in een andere betrekking, maar zoo dat het eer een bevordering dan een verlaging in rang geleek.

Ok een derde lid van de minderheid kon het niet van zich verkrijgen hierover te zwijgen, en wees er uitdrukkelijk op, dat Chesnet schuldig was; dat de regering hem niet als zoodanig behandelde, toont duidelijk dat ze niet durft of niet wil onderdrukken de bedrivers praktijk.

Trarieux, de minister van justitie, verdedigde zich zoo goed als hij kon. Wat de quaestie aanging, die Rouanet ter sprake bracht, verklaarde hij, dat de regering overal waar zij schuldigen of medeplichtigen meende te zien, een vervolging had ingesteld. In het besproken dossier bevond zich geen lijst van Parlementarissen en kwam zelfs geen enkele naam van een Parlementarid voor.

De minister zeide verder, dat het bij de operatiën van de syndicates, die de leeningen ten behoeve der Zuider-spoorwegmaatschappij moesten waarborgen, regelmatig was toegegaan; en op grond daarvan vroeg hij een motie van vertrouwen.

Eerst werd echter nog over andere voorstellen gestemd. Dat, om over te gaan tot de orde van den dag, zonder meer, werd verworpen met 406 tegen 105 stemmen; aangenomen daarentegen zekere betuiging der Kamer, ook in een motie omgezet, dat het aan Parlementarissen verboden was deel te nemen aan financiële syndicates. Hier had niemand op tegen. Maar toen moest gestemd over de motie-Rouanet, waarin volledig licht over de zaak der Zuider-spoorweg mij werd verlangd, en de ministers werden uitgenoodigd, alle verantwoordelijke personen te vervolgen.

Ribot verklaarde ze niet te kunnen aannemen, en toch werd ze aangenomen, met 310 tegen 211 stemmen. Men begrijpt de rest. De ministers gingen heen, en boden den president der Republiek hun ontslag aan. Faure zal wel verplicht wezen, weer een van de leiders van het Centrum met de samenstelling van een ministerie te belasten, tensij hij er de voorkeur aan geeft, den ouden weg der concentration républicaine in te slaan; wat echter niet te denken is. De crisis komt intusschen op een zeer ongelegen tijdstip. De Kamer zou weldra de staatsbegroting onder handen nemen, maar natuurlijk wordt thans de geregelde gang der zaken zeer geschaad.

Ten gevolge van het gisteren genomen besluit moet voort een nieuw onderzoek worden ingesteld naar de schuld van zekere Parlementarissen, wat de positie van het aanstaande Kabinet zeer bemoeilijkt.

*. De Turkische regering zal eerstdaags aan de vreemde gezanten een memorie toezenden betreffende de onlusten te Konstantinopel.

Dit stuk, 16 pagina's groot, zal een soort aanklacht zijn tegen de Armeniërs en slechts met enkele woorden gewagen van de onderdrukking der ongeregeldheden, die tot het ernstige bloedbad aanleiding gaf. De patriarch wordt daarin beschuldigd, in plaats van de overheid te hebben bijgestaan om de onlusten te voorkomen, zooals zijn plicht was, zich te hebben bepaald tot het afwerpen van alle verantwoordelijkheid, door te verklaren dat hij niet bij machte was iets te doen, toen de Turk-

sche politie hem waarschuwde voor de plannen zijner geloofsgenooten.

Meer nog, hij wordt gezegd, door zijne onverschilligheid de troebelen te hebben uitgelokt, en de muits heimelijk te hebben aangespoord alle Mohamedanen, die zij ontmoeten, te dooden, evenals de Armeniërs, die in dienst der Porte stonden, en de openbare gebouwen te vernielen. In de kerken zelf, zoo zegt het stuk, werden de Armeniërs van wapenen voorzien, om hun misdadig werk te beginnen zoodra de Britsche vloot voor Konstantinopel zou aangekomen zijn. Telkens wordt verder verklaard, dat de Muselmannen hoegenaamd geen schuld aan het gebeure dragen en dat de berichten der buitenlandse pers sterk overdreven waren. En ten slotte beschuldigt het stuk de Armeniërs, dat zij nog heden ten dage Grieken en Joden, die zij op straat ontmoetten, aanvallen, om die misdaden op rekening der Muselmannen te stellen.

Van de Porte was zo'n voorstelling der zaak te verwachten. Het moet waar zijn, dat bij de ongeregeldheden in Stamboul, de Armeniërs niet geheel vrij uitgaan, — de onlusten in andere plaatsen, ja de gruwelen in Trebizonde alléén reeds op de weerloze Armeniërs gepleegd, spreken te luid, dat dan men aan de Turkische voorstelling der zaak veel geloof zou kunnen slaan. Men is ten paleis des Sultans verbleet op de Armeniërs, nu hun ten slotte toch de gewenschte hervormingen moesten toegestaan worden, en daarom grijpt men elke gelegenheid aan, om hem zoo ongunstig mogelijk af te schilderen.

In zijn laatste onderhoud met den Britschen gezant heeft de Sultan dezen de verzekering gegeven, dat hij vast besloten is de hervormingen ten uitvoer te leggen, en tot leden der commissie van controle te benoemen bevoegde en vertrouwde ambtenaren. De Grootvizier heeft in een nota aan de overige gezanten gelijke verklaring afgelegd. Men mag het er dus voor houden, dat er op dit punt geen moeilijkheden meer rijzen zullen.

De groote Engelsche bladen ontvangen van hun correspondenten te Konstantinopel nog allerlei verontrustende berichten over samenzweringen, arrestaties en terechtstellingen. Hetzelfde wordt heden door Reuter, vermoedelijk uit dezelfde bron, nu Konstantinopel geseind. Dat telegram is van den volgende inhoud:

Verscheiden officieren van de keizerlijke garde en van de militaire school zijn in hechtenis genomen. De minister van marine en de Cheikh-ul-Islam hebben dreigbrieven ontvangen; de sultan laat hun woningen door soldaten bewaken. De godsdienstige beweging heeft wel opgehouden, maar er blijft nog een politieke gisting heerschen in de kringen der Muselmannen.

De Turkische autoriteiten blijven de juistheid van al dat sensatie-nieuws ontkennen; maar de correspondenten houden hun beweringen staande. Het schijnt aan geen twijfel onderhevig, dat er een dreigbrief aan den Sultan is gezonden; de correspondent der Times voegt aan zijn vroeger bericht nog toe, dat de dreigbrief aanleiding gaf tot een enquête en de inhechtenisneming van veertien leden der hofhouding, die nog denzelfden dag binnen het paleis werden terechtgesteld.

De consulaire rapporten, die bij de gezantschappen inkomend uit het binnenland van Klein-Azië, gewagen allen van een groote bittering en ongewondenheid. De toestand in de omstreken van Ismidt of Nicodemië heet onrustbaard; naar de verschillende Armenische dorpen in de buurt zijn wel troepen gezonden, maar dit vermeerdert nog den angst waarin de dorpelingen verkeerden. Want daar de huizen van de Armeniërs doorsocht worden naar wapenen, vrezen de Christenen dat men hen eerst wil onwapenen, opdat zij des te gemakkelijker een prooi worden van hun vijanden.

De Britsche gezant te Lissabon heeft den bijstand der Indische troepen aangeboden tot het dempen van den opstand te Goa. Maar de Portugese regering heeft in zeer hoffelijke bewoordingen voor dit aanbod bedankt, in de overtuiging dat de Portugese troepen nog intijde te Goa zouden zijn. Men verwacht dat zij daar den 13e November zullen aankomen, met den hertog van Oporto aan het hoofd.

Alleslei.

Een telegram uit Kopenhagen houdt het volgende in:

Officieel wordt medegedeeld, dat de verloving van prinses Maud van Wales met prins Karel van Denemarken heden tot stand is gekomen.

Prinses Maud is de jongste dochter van den prins van Wales en wordt de volgende maand 26 jaar; prins Karel is de tweede zoon van den kroonprins van Denemarken, 23 jaar oud en luitenant bij de marine.

Milwaukee, een der snel opgekomen Amerikaanse steden, viert haar 50-jarig bestaan. Zestig jaren geleden stond daar ter plaatse één enkele hut van een bonthandelaar en thans heeft de stad — die vooral aan het Duitse element haar opkomst dankt — ca. 205,000 inwoners. Reeds na verloop van vijf jaren was Milwaukee een stad van 20,000 inwoners.

Aan de Temps wordt uit Milaan gemeld, dat een Franche jonge dame, onderwijzeres aldaar, last heeft ontvangen het Italiaansche grondgebied binnen 9 uren te verlaten, zonder dat de politie ophefderingen wilde geven. De consul moet met het geval den gezant in kennis hebben gesteld. Een laterzaakje moet in het spel zijn; geen politiek.

Intusschen heeft de uitzetting groote sensatie verwekt. De vijf Milanese kamerleden hebben er reeds met minister Crispi een onderhoud over gehad en de gehele pers, zelfs de officieusen, betreurt deze uitzetting en de manier, waarop zij plaats had. Men zegt dat er een interpellatie in de Kamer over volgen zal.

Men verwacht, dat de keiserin van Rusland en de vorstin van Bulgarije ongeveer gelijktijdig zullen overvallen, nam. in de eerste helft van November. De vorstin van Bulgarije is gister met haar gezin naar Sofia teruggekeerd, waar zij de bevalling sal afwachten.

KINADRUPELS van Dr. DE VRIJ.

Het krachtigst werkend geneesmiddel tegen Malaria (binnenkoorts), Bloedarmoede, Bleekzucht enz. Alom verkrijgbaar in ☐ verzegelde faacons, voorzien van zevenstaand fabrieksmerk à f 1.— per faacon. Tegen toezending van postwissel à f 1.15 rechtstreeks en franco verkrijgbaar van:

De Chemische Fabriek van H. NANNING,
DEN HAAG.

ELECTRISCHE DRUKKERIJ, voorgeen J. J. ARND & ZONN.